

O istorie bogată – un viitor optimist

Zoltán Miklós

În prezent chiar și pentru instituțiile culturale una dintre cele mai interesante provocări o reprezintă activitățile menite să ocupe cu succes timpul liber al unor grupuri sociale cât mai diverse. Eficiența distracției culturale este de necontestat, iar în această privință probabil că muzeele sunt cele care dispun de cel mai mare potențial dacă își folosesc resursele în mod rezonabil. Datorită mobilității caracteristice zilelor noastre și muzeele din orașele mai mici trebuie să se ridice la aceleași așteptări ca instituțiile muzeale moderne. De multe ori decalările ne trag înapoi către realitatea locală, totuși tendințele trebuie să rămână moderne. Exemplele pozitive din trecut, moștenirea materială aflată în proprietate și dorința specialiștilor de a activa, pot reprezenta condiții de proliferare, însă în lipsa deciziei rezonabile a celor care dispun de resurse nu putem vorbi de un viitor ideal realizabil. Colecția muzeală a orașului Odorheiu Secuiesc este predestinată chiar de istoricul acesteia să se dezvolte și să devină o instituție muzeală modernă. În condițiile prezente putem să declarăm că suntem convinși că ne aflăm pe drumul cel bun.

Istoric

Muzeul Haáz Rezsó este muzeul de istorie locală, etnografie, artă și științele naturii al regiunii Odorhei de odinioară (Udvarhelyszék). Conform repartizării administrative prezente regiunea de colecționare a muzeului se limitează la părțile vestice ale județului Harghita. Putem urmări istoria colecției din a doua parte a secolului al 18-lea, astfel această colecție este una dintre cele mai vechi colecții muzeale similare ale Transilvaniei. Datorită faptului că în proprietatea noastră se află unele dintre obiectele demonstrative, vizuale (colecții de obiecte vechi și minerale, colecții numismatice și de științele naturii, bibliotecă, etc.) menționate în cadrul Protocollum-ului (*Rectorale Protocollum Bibliothecae Gymnasii Reform. Sz. Udvarhelyiensi inserviens connotandis*) păstrat în moștenirea Colegiului Reformat – început în anul 1797 de rectorul Zilahi Sebes János și continuat de Szigethy Gyula Mihály –, putem vorbi de continuitatea existentă între colecția mică de obiecte vechi, antichități menționată în cadrul primului Protocollum din anul 1797 și colecția muzeală prezentă.

Conducătorii comitatului și-au exprimat dorința de a realiza o colecție publică în a doua parte a secolului al 19-lea. În ciuda multiplelor încercări, în anul 1894 s-a menționat doar un muzeu „în curs de dezvoltare”, iar

după pregătiri lungi a avut loc adunarea generală de constituire a *Asociației Muzeului Comitatului Odorhei* la data de 10 septembrie 1902.¹ Datorită activităților organizate, asociația a strâns din ce în ce mai multe obiecte. Obiectele colecționate au fost depozitate în sala de pe lângă aula Prefecturii. Însă peste nu mult timp activitățile muzeale entuziasmate s-au oprit brusc. Mulți dintre membri nu au fost de acord cu decizia ca asociația să predea colecția constând din 1499 de obiecte Muzeului Național Secuiesc, în anul 1908. Tentativele de înființare a unui muzeu au eșuat din cauza indiferenței, lipsei de apreciere a valorilor și din cauza nedeterminării administrației locale.

În istoria muzeului din Odorheiu Secuiesc a jucat un rol important Haáz Ferenc Rezsó, care a sosit în oraș în anul 1906 din regiunea Szepesség din Ținutul de Nord al Ungariei. Tânărul talentat, terminându-și studiile la Colegiul de Artă din Budapesta, și-a depus candidatura pentru a fi un profesor de desen la Colegiul Reformat din Odorheiu Secuiesc. Tânărul profesor a venit în Ținutul Secuiesc pentru un an școlar, dar s-a simțit foarte bine la acest colegiu și de aceea a mai rămas câțiva ani, după care în anul 1909 s-a mutat definitiv în oraș. Profesia de pedagog s-a aflat în strânsă legătură cu dezvoltarea muzeului etnografic. Fiind un inspector al internatului, apoi președintele acestuia, un profesor care împreună cu familia sa a locuit în internat, a avut un contact permanent cu părinții elevilor din sate care au reprezentat sursele directe ale moștenirii materiale și intelectuale ale regiunii Odorhei. Elevii au contribuit la colecționare. Datorită cunoașterii locului și a entuziasmului lor s-au colecționat multe obiecte, iar profesorul lor la sfârșit de săptămână, de multe ori a călătorit în sate mai îndepărtate cu căruța.²

Pentru muzeul aflat în curs de dezvoltare, predarea noii clădiri a colegiului a reprezentat o circumstanță favorabilă, iar în vechea clădire a școlii s-a amenajat o sală cu mobilier pentru expoziție, astfel după anul 1913 a fost deschis în fața vizitatorilor. În timpul Primului Război Mondial colecția colegiului aflată într-o dezvoltare continuă a rămas fără proprietar – dat fiind faptul că Haáz Rezsó a fost activat ca artilerist –, iar colecția de țesături și broderii a devenit destul de săracă. Odată cu reinstaurarea păcii a continuat colecționarea obiectelor. În anul 1928 expoziția a fost dezvoltată cu săli noi, în care – pe lângă obiectele etnografice din biserici și din cimitire – au fost

¹ Miklósi-Sikes 2002. p. 108.

² Zepezsaner 1994. pp. 5–14.

expuse și colecții de arme și diferite obiecte care prezintă istoria școlii reformate. Colecția etnografică completată cu tablourile vechi și cu colecția de numismatică și de obiecte vechi a colegiului a devenit proprietatea statului în anul 1949. Primul director al instituției care a dobândit statutul de Muzeu Raional a devenit pensionarul Haáz Rezső care și-a îndeplinit această funcție până în anul 1952.

În anul 1953 muzeul a obținut un sediu propriu, mutându-se la parterul imobilului situat pe strada Kossuth Lajos nr. 29. În 1959 muzeul a fost mutat în subsolul Casei de Cultură proaspăt construită, însă din cauza condițiilor nefavorabile în anul 1968 colecția a fost remutată la sediul inițial, iar de data aceasta i-a fost pusă la dispoziție întreaga clădire. După un deceniu, în 1978, muzeul s-a dezvoltat, obținând clădirea Galeriei de Artă. De asemenea în anii 1970, după lungi pregătiri, s-au înființat sălile memoriale ale muzeului. În iulie 1972 s-a deschis sala memorială Tompa László, în septembrie 1972 s-a deschis casa memorială a lui Tamási Áron în Lupeni, iar în iunie 1973 s-a înființat sala memorială a scriitorului și umoristului Tomcsa Sándor. Mai târziu, această din urmă sa desființat din cauza solicitării imobilului de către moștenitori. Adunând valorile lăsate în urmă de geologul și cercetătorul apelor minerale Bányai János, în sediul central al muzeului în anul 1974 s-a deschis o nouă sală memorială.

O dezvoltare semnificativă a colecției s-a înregistrat în ultimul deceniu al secolului trecut. În 1990 s-a reunit cu Biblioteca Științifică a orașului – care dispune de 76.000 de volume – din care s-a născut inițial muzeul. În 1994, instituția a avut noi posibilități de dezvoltare atunci când s-a destrămat rețeaua de muzee din județul Harghita, și a revenit în subordinea orașului, fiind o instituție independentă, cu personalitate juridică. În același an – la recomandarea directorului muzeului Zepezcaner Jenő – muzeul a fost numit după fondatorul acestuia, Haáz Rezső.

Unități externe

Din istoricul muzeului rezultă că acesta nu dispune de o colecție tematică, ci are obiecte de artă variate. Analizând structura muzeului din Odorheiu Secuiesc putem declara că una dintre caracteristicile acestuia este faptul că a administrat/administrează mai multe unități externe. A funcționat ca un fel de catalizator profesional căruia i s-au alăturat alte colecții mai mici cărora le-a oferit servicii culturale. În cazul unora dintre acestea putem vorbi despre relații de dependență și din punct de vedere juridic, însă de asemenea de-a lungul anilor s-au dezvoltat și relații care s-au bazat pe asumarea responsabilității motivată de angajament profesional. Asumarea responsabilității a devenit un fel de tradiție din partea instituției. Din cauza necesității îndeplinirii condițiilor juridice actuale, au dispărut relațiile administrative cu colecții din afara teritoriului administrativ al orașului.

Casa memorială Tamási Áron s-a înființat în anul 1972 în casa în care s-a născut scriitorul secui renumit, o casă secuiască de 150 de ani cu trei încăperi. Din 1994 a fost

administrată de muzeul din Odorheiu Secuiesc³, iar în anul 2006 (sub îndrumarea lui Birck Edit) a fost reînnoită sub forma unei expoziții dezvoltate care prezintă viața literară. În 2016 legătura formal administrativă cu Muzeul Haáz Rezső a încetat, dreptul de proprietate al casei memoriale cuvenindu-se conducerii locale a comunei Lupeni. Una dintre valorile satului învecinat – Bisericani – o reprezintă *casa etnografică de pe lângă Nicăul Alb* care oficial și-a deschis porțile în 1977. Colecția etnografică, realizată pe baza activităților entuziasmate ale pedagogului pensionar Balácsi Dénes, a fost expusă în casa acoperită cu șindrilă, cu trei încăperi, construită în secolul al 19-lea.⁴ Administratorul casei este fondatorul acesteia, deoarece anul trecut relația formală cu această unitate externă trebuia de asemenea încetată. Datorită eforturilor directorului de muzeu, pensionar, Zepezcaner Jenő, în 2006, în Polonița s-a înființat *sala memorială Orbán Balázs*. Expoziția informativă cu panouri, care are loc într-una dintre încăperile conacului Orbán, situat pe proprietatea familială de odinioară, s-a realizat în memoria lui Orbán Balázs. Deși inițierea și realizarea țin de muzeul din Odorheiu Secuiesc, pedagogii instituției școlare au avut grijă ca această cameră memorială să poată fi vizitată.

Luând în considerare faptul că un muzeu nu trebuie să aibă grijă doar de obiectele mobile păstrate în cadrul colecției, ci trebuie să fie responsabil și pentru patrimoniul construit aflat în jurul lui, – paralel cu limitarea unităților externe – s-a dezvoltat competența administrativă a instituției în privința obiectelor istorice aflate în oraș.

Sala memorială Tompa László a fost înființată în memoria poetului, redactorului și traducătorului născut în regiunea Odorhei. Expoziția realizată în anul 1972 (str. Tompa László nr. 10) s-a limitat la o singură cameră. Din cauza unor litigii, în ultimele decenii, spațiul amenajat a fost redus la jumătate. Camera memorială reamenajată în anul 2010 (sub îndrumarea lui Vécsei Nagy Zoltán) reprezintă în același timp atât o expoziție informativă cu panouri, cât și o expoziție de tip interior. Pe lângă biblioteca lui Tompa László putem de asemenea vedea corespondențele și obiectele sale personale, precum și tablouri, grafici și sculpturi realizate de artiști renumiți.⁵

Vizitatorul poate ajunge la mormântul lui Orbán Balázs, aflat la Băile Seiche (Szejkéfürdő), trecând pe sub cincisprezece porți secuiești. Amplasarea porților vechi a început în anul 1973 și – cu pauze mai mici sau mai mari – s-a terminat în 2009. Kovács Mihály, fostul inspector școlar a inițiat această procedură, însă și pedagogul Vofkori György a contribuit în mod semnificativ la această inițiere. Odată cu amplasarea porții care a fost ridicată în 1888 de către Orbán Balázs în fața gospodăriei sale din Băile Seiche și care a fost păstrată în muzeu, a început înființarea „muzeului de porți secuiești”. Acesta funcționează ca o expoziție în aer liber, iar administrarea

³ Miklósi-Sikes 2002, pp.88–89.

⁴ Miklósi-Sikes 2002, pp. 105–106.

⁵ Miklósi-Sikes 2002, p. 116.

acestui a fost asigurată întotdeauna de Muzeul Haáz Rezső.⁶

Paleta programelor culturale oferite de fosta stațiune balneară a fost îmbogățită cu încă un obiectiv cultural de către muzeul din Odorheiu Secuiesc în anul 2008. Înființarea *Muzeului Apelor Minerale* a fost încurajată de Zepezaner Jenő, directorul instituției, până când și-a deschis porțile noua unitate externă a muzeului într-o clădire ridicată cu acest scop, care prezintă istoria apelor minerale și cultura balneară a Ținutului Secuiesc.⁷ Aici sunt expuse ulcioarele și căruțele trase de bivoli, caracteristice Băilor Seiche. Expoziția îl rememorează de asemenea și pe fostul proprietar al gospodăriei, Orbán Balázs, de asemenea prezintă informații și obiecte din moștenirea marelui geolog al regiunii, Bánya János.

Asumarea responsabilității pentru valorile comunității reprezintă și în continuare una dintre obiectivele muzeului. În anul 2012 Muzeul Haáz Rezső a îndeplinit o cerință a comunității prin asigurarea posibilității vizitării „*Capellei Isus*” aflat la ieșirea sudică al orașului, care astfel poate fi vizitată conform orarului muzeului. Putem vorbi de o împletire norocoasă a serviciilor oferite de muzeu deoarece în prima etapă a avut loc cercetarea arheologică științifică a obiectivului urmată de prezentarea rezultatelor noi la fața locului.⁸ Proprietarul, Parohia Romano-catolică Szent Miklós face eforturi pentru obținerea resurselor externe în vederea restaurării capelei. O noutate, este faptul că activitățile de restaurare se află în faza de pregătire. Sperăm că după renovare, Capela Isus va sta în continuare la dispoziția vizitatorilor.

Cel mai vechi monument istoric al orașului Odorheiu Secuiesc este *cetatea Székelytámadt* situată în centrul orașului. Interesul muzeului față de cetate, respectiv față de imobilul aflat în curtea cetății (sediul Colegiului Tehnic Eötvös József) nu este o noutate. Încă din anul 1970 a fost menționată această locație ca un loc ideal pentru expunerea colecției muzeale a orașului. În lipsa unui consens politic necesar pentru o astfel de decizie administrativă, până astăzi nu s-a realizat acest lucru. Însă colectivul de muncă al muzeului încurajează restaurarea zidurilor cetății prin activități de lobby și profesionalism. Ca un prim pas în 2009, mai apoi din 2013, în fiecare an am efectuat săpături arheologice pentru ca renovarea viitoare să poată avea loc cunoscând deja date reale și autentice. Contribuind la organizarea programelor culturale legate de cetate, instituția a devenit din ce în ce mai legată de acest monument istoric. În anul 2014, printr-o decizie a Consiliului Local, Muzeul Haáz Rezső a dobândit dreptul de administrare a zidurilor cetății. Iar în anul 2017 a dobândit și dreptul de administrare a incintei fiecărui bastion din cetatea Székelytámadt. Pe secțiunile degradate ale zidului au început lucrările de restaurare și paralel se încearcă și obținerea unor resurse din proiecte

extrabugetare. Pe lângă panourile informative care prezintă informații referitoare la construirea obiectivului, în anul curent am realizat și o expoziție unică de clopote (în bastionul Bánffy). Obiectivul strategic de lungă durată este înființarea unui centru cultural care oferă servicii de calitate și care ar integra și colecția muzeală a orașului.

Ultimul imobil, obținut de muzeu printr-o decizie a conducerii locale, care poate fi considerat o unitate externă a muzeului, este clădirea cunoscută sub numele de *Vila Nyírő*. Nu este o noutate intenția ca în vila ridicată în anii 1920 de scriitorul Nyírő József – care a locuit acolo în perioada 1936-1941 –, să se înființeze o casă memorială literară. Acest lucru este demonstrat și de placa memorială din bronz așezată de conducerea muzeului.⁹ Cu un deceniu mai târziu muzeul a dobândit dreptul de administrare a vilei și ca un prim pas a comandat realizarea planurilor necesare pentru restaurare. Ca rezultat parțial, merită să menționăm faptul că Vila Nyírő a fost construită prin utilizarea unuia dintre planurile arhitectului Torockai Wigand Ede. Astfel am reușit să dezmințim idea dezbătută de către opinia publică, conform căreia vila a fost proiectată de Kós Károly. Prin lucrările de restaurare, planificate pe anul 2018, scopul nostru este realizarea unui spațiu public activ. Bineînțeles în prim-plan se vor afla activitățile literare ale lui Nyírő József. De asemenea, spațiul memorial asigură posibilitatea cunoașterii biografiei unor personalități literare din regiunea Odorhei care au fost contemporanii emblematici ai fostului locuitor al vilei.

Dezvoltarea instituției a fost împiedicată în primul rând de problemele grave legate de imobil. Retrocedarea imobilului care prin naționalizare a devenit proprietatea statului, și care a fost sediul muzeului, a dus la pierderea acestuia. Această problemă a avut efecte și asupra altor domenii, respectiv și-a pus amprenta pe procesul de dezvoltare a instituției. În aceste circumstanțe, scopul a devenit asigurarea existenței, încât nu am putut vorbi despre dezvoltare în timp ce siguranța colecțiilor nu era garantată. De ceva timp, viitorul imaginar a devenit mai optimist. A devenit posibil ca muzeul din Odorheiu Secuiesc să-și schimbe perspectiva. În 2012 conducerea locală a cumpărat vila Haberstumpf cu scopul de a asigura Muzeului Haáz Rezső un sediu decent. Planificarea, obținerea resurselor și pregătirea procesului de restaurare au durat ani la rând, iar până la urmă, la data de 27 mai 2016, și-a deschis porțile noul muzeu al orașului.

Noul cămin al culturii

De la sfârșitul secolului al 19-lea și începutul secolului al 20-lea, la ieșirea orașului către Beclean (Bethlenfalva), s-a înălțat o clădire neconvențională care – deși avea un stil străin – a stârnit admirația oamenilor. Stilul vilei Haberstumpf diferă de stilul celorlalte clădiri contemporane din Odorheiu Secuiesc. Mai multe imobile din Odorhe-

⁶ Kovács 2012.

⁷ Katona 2012. pp. 78–79.

⁸ Sófálvi 2012.

⁹ Zepezaner 2005. p. 18.

iu Secuiesc și din zonă se află în legătură cu proiectantul, constructorul și locuitorul acestei vile, Haberstumpf Károly. Calificarea constructorului șef care a fost și referentul tehnic al Comitatului Odorhei este dovedită și de construcțiile care servesc scopurile comunității. Totuși numele lui a rămas în memoria oamenilor prin intermediul vilei Haberstumpf – construită ca o casă de vară proprie.

Primele date despre prezența lui Haberstumpf Károly în Odorheiu Secuiesc – care s-a născut în Bistrița și a terminat universitatea tehnică – datează din anii 1885–86. În acești ani împreună cu Galter János a câștigat proiectul pentru construirea noului spital public.¹⁰ În același timp a îndrumat și lucrările de înființare a parohiei din Cădișeni (Kadicfalva). Din căsătoria încheiată cu Szabó Anna din Zetea în ianuarie 1887, au rezultat trei copii (Károly Artúr, Jenő și Gyula), astfel au avut nevoie de o casă mai mare. Conform inscripției efectuate pe o scândură de dulgherii care au lucrat pe acoperiș, construcția imobilului cunoscut sub numele de vila Haberstumpf s-a terminat în 1899 în ziua Revelionului. Constructorul apreciat pentru lucrările sale a proiectat și a realizat în anii 1900–91 sala de sport a Colegiului Reformat, după care a lucrat la planurile bisericii din Zetea pe care le-a predat la sfârșitul anului 1909.¹¹

Clădirile publice care pot fi legate de numele lui Haberstumpf Károly sau doar ideile sale păstrate sub formă de planuri, sugerează profesionalism și corespund simțului estetic al acelei epoci. La proiectarea casei familiale a putut lucra liber, exprimându-și simțul estetic în mod unic: a profitat de posibilitățile oferite de stilul eclectic al nemților și a îmbogățit imaginea localității cu o clădire impozantă. Casa de locuit avea doisprezece încăperi la parter, două încăperi la etaj și trei verande. În aripa de nord a fost amplasată bucătăria, cele două camere, baia, toaleta pentru femei și toaleta pentru bărbați, dormitorul spațios și veranda crenelată, împodobită cu sculpturi în lemn care a oferit o priveliște către parcul în stil englez de pe strada Bethlen. Pe axa clădirii au fost amplasate holul și sala de mese care au oferit de asemenea o priveliște către parcul în stil englez. Veranda către curte și parcul în stil francez a fost de asemenea crenelată și împodobită cu niște sculpturi în lemn. Din nefericire această porțiune al imobilului nu s-a păstrat. În aripa de sud a fost amplasat biroul cu două încăperi al lui Haberstumpf Károly. Lângă birou a fost intrarea principală și scara, în partea stânga a scării a fost salonul. În lipsa surselor, rolul celor două încăperi de la etaj nu este cunoscut.

Pe planul original, păstrat în colecția muzeului, pot fi văzute modificările efectuate în anul 1912 de cel mai tânăr fiu, Gyula, care a studiat arhitectura. Pe baza noii concepții, aripa de nord a clădirii ar fi fost dezvoltată către est, respectiv s-a planificat construirea unor noi clădiri agricole. De asemenea ar fi fost reamenajate și grădina și

parcul realizat în stil francez din spatele vilei. Însă majoritatea acestor modificări nu s-au putut realiza deoarece toți cei trei fii Haberstumpf au luat parte în Primul Război Mondial. Gyula a devenit victima războiului în 1914, Jenő în 1915. Károly Artúr a dat dovadă de performanțe militare vitejești în armata maghiară și s-a stabilit în Ungaria. După izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial a emigrat în Germania, iar apoi în Statele Unite ale Americii.¹²

Bătrânul Haberstumpf Károly a decedat în 1928 la vârsta de 71 de ani, soția sa a mai trăit aproape două decenii. După moartea văduvei Haberstumpfne Szabó Anna în 1947, vila a fost îngrijită de rudele din Zetea deoarece în acest timp Károly Artúr și cei doi băieți ai săi erau deja în Germania. După naționalizare, din anul 1948 imobilul a adăpostit Sanatoriul Județean de Pneumo-fiziologie, iar în spatele acestuia – în locul blocurilor prezente – a fost un parc, copaci, alei și clădiri agricole. Pacienții sanatoriului – în semn de recunoștință – în anul 1955 au ridicat o poartă secuiască în fața vilei pe care o păstrăm și astăzi în Muzeul de Porți de la Băile Seiche. Conform noii destinații clădirea a fost dezvoltată în trei faze. Lucrările efectuate la aripa de nord sunt cât de cât conforme cu ideile originale de dezvoltare ale lui Haberstumpf Gyula.

Din 1969, vila a devenit iarăși o instituție sanitară, însă de data aceasta în clădire a funcționat secția de maternitate a orașului până în august 1982. În anii 1980 clădirea a fost transformată în școală, și a fost utilizată ca atare până la sfârșitul anilor 1990. Din fericire imobilul a reușit să-și păstreze caracterul istoric, nu a suferit transformări și demolări iremediabile nici cu ocazia dezvoltărilor și nici cu ocazia lucrărilor de restaurare. Datorită arhitecturii sale a reprezentat o clădire marcantă chiar și în mijlocul cartierului de blocuri realizat în perioada socialistă. Însă din momentul în care și-a pierdut destinația publică, încet-încet a început să se degradeze. Clădirea originală și-a pierdut complet funcția, iar din când în când, în aripa nouă, câteva asociații au desfășurat anumite activități periodice, unele săli au fost folosite ca depozite, iar partea de subsol a fost folosită ca sală de repetiții de către o formație locală de muzică pop.

Haberstumpf Károly Artúr, care a emigrat în America, a decedat în 1963 în Omaha, Nebraska. Cei doi băieți ai săi care l-au însoțit în Statele Unite ale Americii, Miklós și Gábor, au vizitat casa bunicilor, vila Haberstumpf, la începutul anilor 1940, când au fost mici. Când în România a devenit posibilă restituția, aceștia au revendicat imobilul printr-un reprezentant juridic. A urmat o procedură juridică îndelungată, iar în acest timp starea clădirii nefolosite a devenit jalnică. A existat și o perioadă când această clădire a adăpostit 11 persoane fără locuință. La vânzarea clădirii redobândite cu titlu de moștenire legală, nepoții Haberstumpf au considerat important ca vila să fie utilizată și în continuare în scopuri publice, comunitare. Conducerea locală a orașului Odorheiu Secuiesc, în 2012,

¹⁰ Vofkori 1998. p. 89.

¹¹ Szász 2017. pp. 9–10.

¹² Szász 2017. pp. 13–15.

a achiziționat imobilul cu un scop declarat, accentuând posibilitatea că acesta ar putea deveni (și) sediul muzeului care se confruntă cu grave probleme imobiliare. Dintre cei doi nepoți din Statele Unite ale Americii, Miklós a decedat în 2013 în Colorado. Însă Gábor, care trăiește în San Luis Obispo, California, a reușit să vadă renașterea vilei. Din 2016 cultura sau măcar un segment al acesteia, colecția muzeală a orașului și-a găsit un adăpost în vila Haberstumpf.

Datorită activităților perseverente ale lui Haáz Rezső, colecția care a devenit din ce în ce mai reprezentativă, la început a fost expusă în Colegiul Reformat, după naționalizare și-a găsit un adăpost în subsolul Casei de Cultură, iar în ultimii cincizeci de ani a fost expusă într-o casă burghezească în strada Kossuth Lajos. Exagerând puțin, putem declara că muzeul – de-a lungul existenței sale de aproape o sută de ani – ocupă pentru prima oară un imobil decent și dispune de o infrastructură care îndeplinește cererile epocii moderne.

Replanificarea strategică a funcționării muzeului s-a dovedit a fi eficace. Un rezultat vizibil al modificării concepțiilor îl reprezintă noua infrastructură muzeală. Deja de un an, vila Haberstumpf – care reprezintă sediul instituției – oferă perspective noi pentru dezvoltare și reprezintă un factor de motivare pentru colectivul de muncă. Experiențele dovedesc că muzeul din Odorheiu Secuiesc poate combina ideile, concepțiile „conservatoare” și „moderne”, efectuează activități științifice pe care se bazează serviciile oferite publicului și se străduiește să funcționeze ca un spațiu comunitar prin păstrarea și prezentarea moștenirii materiale și intelectuale a regiunii Odorhei.

BIBLIOGRAFIE

- KATONA Zoltán (2012): Orbán Balázs „Borvizes” öröksége örzi a Székelyföld ízét. In: Muzeumcafé. VI./30. pp. 74–79.
- KOVÁCS Piroska (2012): Orbán Balázs kapui. Odorheiu Secuiesc.
- MIKLÓSI-SIKES Csaba (2002): Múzeumok gyűjtemények a Székelyföldön. Székelyudvarhely–Sümege.
- SÓFALVI András (2012): A Székelyudvarhelyi Jézus kápolna. Székelyudvarhely.
- SZÁSZ Hunor (2017): Adatok a Haberstumpf család történetéhez. In: Lustra. IV. /1. pp. 7–16.
- VOFKORI György (1998): Székelyudvarhely. Várostartörténet képekben. Kolozsvár.
- ZEPECZANER Jenő (1994): A múzeumalapító Haáz Ferenc Rezső. In: Haáz Ferenc Rezső: Udvarhelyi tanulmányok. Odorheiu Secuiesc.
- 2005 Haáz Rezső Múzeum. Székelyudvarhely.

Dr. Zoltán Miklós

Etnograf, director al Muzeului Haáz Rezső
535600 Odorheiu Secuiesc, str. Beclean nr. 2–6.
E-mail: mikloszoli@yahoo.com

LISTA FOTOGRAFIILOR

- Foto 1.* Casa de locuit a familiei Haberstumpf, 1912 (carte poștală de epocă).
- Foto 2.* Sanatoriu de Pneumo-fiziologie, 1963 (fotografie de Marx József).
- Foto 3.* Clădirea înainte de restaurare, fără funcție, 2012 (fotografie de Zepezcaner Jenő).
- Foto 4.* Imobilul restaurat, sediu al Muzeului Haáz Rezső, 2016 (fotografie de Szabó Károly).

Traducere: Eszter Derzsi